

Slovenski dom

Štev. 262.

V Ljubljani, v četrtek, 13. novembra 1941-XX

Leto VI.

Iskjučna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege
Istovrsta: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Il bollettino No. 528:

Numerose vittorie aeree su tutti i fronti

L'aviazione nemica ha compiuto altre incursioni sull'Italia meridionale e sulla Sicilia.

Nel pomeriggio di ieri un velivolo ricognitore è stato abbattuto in fiamme dalla nostra caccia all'altezza di Capri.

Stanotte sulla città di Napoli in varie ondate, lancio di bombe dirompenti e incendiarie: danni ad edifici civili e principi di incendio presto domati, sei persone sono rimaste uccise e trenta ferite.

Sempre calmo e disciplinato il contegno della popolazione.

Nelle prime ore di stamane in Sicilia tre velivoli inglesi sono stati abbattuti, uno dalla difesa contraerea e due dalla nostra caccia.

È stato catturato l'equipaggio di un altro aereo nemico fatto precipitare in mare.

Sempre nelle prime ore di stamane, quattro apparecchi da caccia pesante inglesi intercettati dalle nostre forze, sono caduti nella zona di Cefalù. Tre sono scomparsi nel mare, un quarto è precipitato a terra e l'ufficiale che lo pilotava è stato fatto prigioniero.

In Africa settentrionale nulla di notevole sui fronti di Tobruk e Sollum.

Un apparecchio britannico colpito è precipitato al suolo distruggendosi.

In Tripolitania è stato catturato l'equipaggio, comprendente due ufficiali, di un velivolo precedentemente abbattuto.

Nell'Africa Orientale, i nostri reparti del caposoldo di Culquabert hanno frustrato altri tentativi di attacco del nemico.

Vojno poročilo št. 528:

Številne letalske zmage na vseh bojiščih

Uradno vojno poročilo št. 528. pravi:

Angleško letalstvo je izvedlo še druge polet nad južno Italijo in nad Sicilijo. Včeraj popoldne so naši lovci v plamenih sestrelili angleško ogledniško letalo pri Capriju.

Ponoči so angleška letala v več valovih metala rušilne in zažigalne bombe na Napoli. Škoda na stanovanjskih poslopjih, začetki požarov pa so bili hitro udušeni. Šest oseb je bilo ubitih in približno 30 ranjenih. Kakor zmeraj, je bilo vedenje prebivalstva mirno in disciplinirano.

Davi ob zori so bila nad Sicilijo sestreljena tri angleška letala. Eno je zbil profiteljsko topništvo, dve pa naša lovska letala. Zajeta je bila posadka še drugega angleškega letala, ki je padlo v morje. Davi so tudi bili prestreženi 4 angleški lovci po naših letalih. Padli so na področje Cefalu. Tri letala so izginila v morju, četrto letalo pa je padlo na tla. Častniki, ki je letalo vodil, je bil zajet.

Severna Afrika: Nič pomembnega na bojišču pri Tobruku in Sollumu. Letalski polet nad Benghazi ni povzročil škode. Angleško letalo, ki je bilo zadeto, je tresčilo na tla in se je razbilo.

V Tripolitani je bila zajeta posadka enega letala in sicer dva častnika. Letalo je bilo sestreljeno.

Vzhodna Afrika: Naši oddelki iz postojanke v Culquabertu so preprečili nove angleške napadalne poskuse.

Najnovejši položaj na vzhodnem bojišču

Zavezniško prodiranje po Krimu — Odbiti protinapadi pri Kalininu in Tuli

Hitlerjev glavni stan, 13. novembra. S. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na Krimu so nemške in romunske čete v hudih preganjajih bojih dosegle obalo južno od Kerča. Letalstvo je uspešno bombardiralo pristanišča Sebastopol, Kerč in Anapo.

Na prostoru južno od Tule je pehota s tankovskimi oddelki z obkoljevalnim napadom uničila sovjetsko konjeniško divizijo; bilo je ujetih mnogo sovjetskih vojakov in zaseženih 91 topov in mnogo vojnih potrebščin.

Združene sovjete sile so izvedle poskus za izpad iz Petrograda, toda ta poskus se je razbil na obrambi nemških čet in je sovražnik imel zelo velike krvave izgube. Pri tem je bilo od 17 napadalnih tankov uničenih 11 tankov, med temi 7 najtežjih.

Skupine bojnih in lovskih letal so na vsem bojišču napadle prometne zveze v ozadju, uspešno pa tudi sovjetska letališča. Letala so uničila mnogo vlakov in sovjetske letalske skupine so imele velike izgube. Moskva je bila podnevi in ponoči bombardirana z rušilnimi in zažigalnimi bombami. Zadelki v polno na železniške naprave so napravili mnogo škode. Ostali letalski napadi so veljali oborjevalnim tovarnam v Gorkem.

Budimpešta, 13. nov. s. Poročila, ki so prispela včeraj popoldne z vzhod. bojišča, pravijo, da operacije še dalje potekajo po načrtu. Položaj je zdaj naslednji: Prodiranje finskih čet, ki so strle sovjetski odpor ob Oneskem jezeru, se nadaljuje. Napadena je bila železnica proti Murmansk tako, da je pot, po kateri naj bi šle angleško-sovjetske pošiljave, resno ogrožena. Zato je položaj sovjetskih čet, ki branijo petrograjski odsek, vedno kočljivejši. Na Ladoškem jezeru, čigar zamrznenju so Angliji in Sovjeti pripisovali tolikšen pomen, potekajo siloviti boji.

Na srednjem bojišču je general Žukov zaradi obrambe pasu ob Moskvi pritegnil vse svoje rezerve in z njimi izvedel nešteto poskusov za protinapade. Vsi ti poskusi so spričo ponovnih napadov nemške pehote propadli. Nasprotnik je imel krvave izgube.

Pri Kalininu in pri Tuli so Rusi vrgli v nasкок vse ostanke premaganih vojsk, ne da bi se ozirali na ogromne izgube. Cele polke je nemško avtomatično orožje dobesedno zdesetkovalo. Na odseku pri Tuli so Sovjeti obupno poskušali zmanjšati nemški pritisk, pri čemer so uporabljali tudi tanke, nemški oddelki in letala, ki Rusov niso pustila niti za trenutek pri miru, pa so jih odbili.

Silovitost in učinek bombardiranja prometnih vozlov in komunikacijskih središč potrjuje tudi poročilo iz sovjetskega vira, ki priznava, da nemška letala delajo brez odih.

Na južnem odseku zavezniška vojska kljub slabemu vremenu nadaljuje s prodiranjem. Medtem ko nemški, italijanski in madžarski oddelki preganjajo sovražnika, nadaljujejo ostali oddelki z uničevanjem ostalih skupin, ki se še vedno drže ob desnem bregu Donca. Zaseženi plen in število ujetnikov pričata o pomembnosti operacij na polotoku Krimu, ki jim pripisujejo izreden pomen v vojni proti Angliji.

Spet so znatno napredovale nemške in romunske čete vzhodno od Sebastopola in zahodno od Kerča. Ti točki sta življenjsko važni, ker bi z njunim zavzetjem na eni strani sov-

jetsko brodogve v Črnem morju izgubilo zadnje varno oporišče, na drugi strani pa daje nemškemu vrhovnemu poveljstvu možnost, izvesti nadvse važne operacije, ki bodo zagotovile Osi oblast nad potmi, ki drže proti Kavkazu, obenem pa bi spravilo v še večjo nevarnost življenjska središča britanskega odpora na Bližnjem Vzhodu. Nemško prodiranje na ožini pri Kerču, ki se nadaljuje po načrtu in nezadržno, je vzrok mučnega vtisa pri sovjetskem vrhovnem poveljstvu, ki zdaj spoznava,

Hrvatje v nemškem letalstvu

Berlin, 13. nov. s. Neko nemško vojno poročilo govori o številnih hrvaških letalskih častnikih, podčastnikih in letalcih, ki tvorijo del nekega nemškega letalskega zbora. Temu zboru so bili priče pri stopnju, kakršno so imeli v jugoslovanski vojski. Hrvaški letalci nosijo nemško uniformo, na prsih pa hrvaški in ustaški grb. Sodelovali so že pri različnih nastopih in dali dokaza o svoji vni in hrabrosti.

Nesrečna smrt francoskega vojnega ministra

Vichy, 13. nov. s. Francoski vojni minister general Huntziger, ki je v zadnjih dneh končal dolgo nadzorstveno potovanje po francoski severni Afriki, bi bil moral včeraj proti večeru vrniti se v Vichy. Ker ga ni bilo, je odgovorne kroge začelo skrbeti, zakaj se radijska postaja z ministrskega letala ni oglasila. Zadnje radijsko sporočilo z letala je prišlo ob 13. Pozno zvečer so zvedeli da so ostanke letala, s katerim se je vozil general Huntziger, našli pri Le Viganu, v okrožju Garde. Pri nesreči je bilo mrtvih osem ljudi, med njimi minister in vodja njegove pisarne. Na kraj nesreče je takoj odpotovala preiskovalna komisija. Našla je šest trupel popolnoma sežganih, da jih niso mogli prepoznati. Letalo je tresčilo na tla na poti iz Marseillesa v Vichy.

Posveti madžarskega finančnega ministra v Rimu

Rim, 13. nov. s. Madžarski finančni minister Remyenij Schmeidler je včeraj popoldne imel prisrčen pogovor z ministrom za izmenjavo in vakute Riccardijem. Pogovora sta se udeležila tudi minister za finance Thaon di Revel ter madžarski državni podtajnik v finančnem ministrstvu.

Neresnična angleška poročila o potapljanju italijanskega brodogve na Sredozemlju

Rim, 13. nov. s. Kakor izjavljajo na pristojnem mestu, je včerajšnja trditve angleškega pomorskega poveljstva in angleške propagande o tem, da je na Sredozemlju bilo potopljeno šest italijanskih trgovskih ladij, docela neutemeljena in jo je mogoče imenovati le smešno izmišljotino. Prav tako lažniv je poskus, dodati izgubam, omenjenim v italijanskem uradnem poročilu št. 526, še potopljene torpedovke in poškodovanje neke druge ter potopitev treh parnikov, ki jih ni bilo. Te nesramne čenče angleškega vrhovnega poveljstva se pridružujejo zamolčevanju ali poznelemu priznavanju lastnih izgub. Ta način uporablja angleško pomorsko poveljstvo posebno nerodno z ozirom na izgube v zadnjem angleškem konvoju, ki je pred poldrugim mesecem tvegat prevoz čez Sredozemlje. Te izgube sploh nimajo primere.

Francoski protest zoper nastopanje angleških letalcev

Pariz, 13. nov. s. Francoski poslanik v Parizu, de Brinon, zastopnik francoske vlade v zasedenih pokrajinah, je dal tisku naslednjo izjavo:

»Kot zastopnik francoske vlade v zasedenih krajih moram javno odločno ugovarjati proti novim nastopom angleškega letalstva. Že nekaj dni sem je pri angleških letalcih naveda, da po cestah, po poljih in po vaseh brez sleherne vojaške koristi obstreljujejo francoske državljane, moške in ženske, s strojnimi. Od 25. oktobra je bilo najmanj 11 Francozov tako ubitih, več pa ranjenih.

Predsednik turške vlade dr. Refik Saidam je dobil dopust, češ da mu je potreben iz zdravstvenih razlogov na lastno prošnjo.

Rimski dopisnik nemškega dnevnika »Börsen-Zeitung« prinaša dalje poročilo o vedenju napolskega prebivalstva med angleškimi letalskimi napadi. Pravi, da ti napadi dokazujejo napadne angleške račune. Angleži vedo, da prav iz mest v južni Italiji prihaja največja nevarnost za Anglijo na Sredozemlju. Zato računajo, da bodo z napadi omajali trdnost prebivalstva in dosegli kake svoje cilje. Toda ljudstvo v južni Italiji je vedno s popolno pripravljenostjo odgovarjalo zahtevam domovine in Duceja, zaradi česar so angleška pričakovanja docela neutemeljena.

gastev, morajo drugim narodom zagotoviti pravičen del.

3. Vodstvo svetovnih zadev morajo prevzeti Združene države. Na to točko se mora opirati ves novi red na svetu.

4. Sleherni svetovni red po sedanjih vojni bo moral nujno temeljiti na moči in sili.

Vesti 13. novembra

V nemškem častniškem domu v Monakovem je govoril generalstabi polkovnik Mattioli najodličnejšemu občinstvu o italijanski vojski od prve libijske vojne do danes. Med poslušalci je bilo pet nemških generalov in veliko visokih častnikov.

Zadnji govor angleškega ministrskega predsednika Churchilla je do polovice prilizovanje Japonski, v drugi polovici pa poln groženj. Saj je Churchill dejal, da bi Anglija napovedala Japonski vojno tisto uro, kakor Združene države. Za tem prilizovanjem in grožnjami pa je še stvarnost, ki jo predstavlja navzočnost angleških političnih in vojaških voditeljev na Daljnem vzhodu. Ti si prizadevajo še bolj utrditi obkolitev Japonske. Japonska se tega zaveda, pravijo v tokijskih vladnih krogih z ozirom na omenjeni govor.

Razodetja generala Gorta, bivšega poveljnika angleške vojske v Franciji, so vzbudila veliko nejevoljo v angleški javnosti. General namreč čisto natanko razlaga, v kako žalostnih okoliščinah je bil angleški ekspedicijski zbor v Franciji in kako slabo je bil oskrbljen. O razodetjih lorda Gorta bo poslanska zbornica zažela posebno preiskavo.

Iz nemškega pristojnega vojaškega vira poročajo, da je poveljnik 17. sovjetske pehotne divizije, polkovnik Kolov, bil obsojen na smrt, ker je zapovedal svojim oddelkom naj se umaknejo. Umik je bil potreben zaradi obupnega položaja, v katerega je divizija prišla. Polkovnik je nato prišel v nemško ujetništvo.

Romunski minister za šole in za verstvo, general Rossetti, je odstopil. Njegove posle bo vodil sam maršal Antonescu.

Madžarski poslanik v Atenah je dobil od italijanske vlade odlikovanje reda sv. Mavreija in Lazarja in priznanje za velike zasluge, ki si jih je dobil kot varuh italijanskih koristi v Atenah med italijansko-grško vojno.

V sedanjih vojni proti Angliji Nemci ne čutijo drugega sovraštva, kakor razdraženost starega pomorskega naroda, čeprav vodi Anglijo napol judovsko churchillovstvo. Tudi v vojni proti Francozom ni Nemce vodilo nič drugega, kakor spomin na stoletni človeški spor navzlic judovski pariški republikli. V boju proti boljševizmu in proti Rooseveltu pa Nemce navdihuje izključno le čut za ohranitev pred skupno smrtno nevarnostjo. To je pa neizprosna vojna proti judovski internacionali in torej vojna na življenje in smrt. Zato jo je treba brez obotavljanja voditi do konca, piše nemški častnikar Seibert v »Völkischer Beobachter«.

Iz perzijske prestolnice so v Carigrad prišla poročila, da so angleške oblasti tam prijele generala Mukhtarja, bivšega voditelja perzijske policije.

Izvedba romunskega plebiscita glede politike maršala Antonesca bo končana 15. novembra.

Velika ameriška smodnišnica v Edwardsu je iz neznanih razlogov zletela v zrak. Uničena so bila zlasti obsežna skladišča smodnika.

V Tokiu je bil za danes sklican kronski svet, da bo pregledal zapisnik o pripustitvi Hrvaške v trojno zvezo.

V japonskih obrežnih vodah se je potopil parnik »Shotomaru Maru«. Tudi ta je treil ob plavaljočo rusko mino.

Vsi Judje v Bolgariji, ki so spremenili svoje ime, morajo po kraljevem ukazu nositi svoje pravo judovsko ime. Vsaka prekršitev te zapovedi bo strogo kaznovana.

Na včerajšnji seji turške ljudske stranke je zunanji minister Saradzoglu podal zunanje-politični pregled in izčrpano obravnaval turške odnose do Sovjetske Rusije. Podal je tudi pregled vojaškega položaja na Črnem morju. Na današnji seji narodne skupščine pa bo Saradzoglu javno poročal o položaju.

Občina v Bukarešti je določila, da Judje v mestu ne bodo mogli kupovati živeža na javnih tržiščih ob nobeni drugi uri kakor od 10 do 12, ko bodo svoje potrebščine že nakupili nejudje. Kdor bi se skušal temu določili izogniti, pojde v koncentracijsko taborišče.

V svojih poročilih o zadnjem velikem letalskem napadu na Nemčijo, so Angleži najprej govorili o 120 letalih, nato o 300, potem o 400, »Exchange Telegraph« pa trdi, da je v noči na 8. november bilo nad Nemčijo nič manj kakor 1500 angleških letal. Iz tega se vidi, kako so vsa angleška poročila neresnična.

Vodja nemške zdravstvene službe dr. Conti si je včeraj ogledal razne zdravstvene ustanove v Rimu in okolici.

Predsednik Roosevelt je zahteval nov kredit za utrditve Panamskega prekopa. Ta kredit bo znašal 117 milijonov dolarjev, od katerih bodo porabili 104 milijone dolarjev za gradnjo novih vojaških splovnih v prekopu. Ostali kredit pa bo uporabljen za razširjenje obrambnih naprav.

Finska zavrača ameriške zahteve za sklenitev ločenega miru s Sovjeti

Helsinki, 13. nov. s. Vsi finski listi prinašajo besedilo ameriške spomenice finski vladi. Spomenica ima dva dela, izročil pa jo je poslanik Združenih držav 27. in 30. oktobra finskemu zunanjemu ministru.

V tej spomenici vlada Združenih držav zahteva, naj se finske čete umaknejo na meje in naj prenehajo s sovražnostmi zoper Rusijo. Spomenica v ničemur ne omenja kakega ruskega poročila in tudi ne, ali se Rusija obvezuje, da bo vrnila Finski Ribiški polotok, otoke v Finskem zalivu in polotok Hangoe.

Listi hkrati priobčujejo poročilo finskega poslanika v Washingtonu, Procopa, o pogovoru, ki ga je imel z namestnikom ameriškega zunanjega ministra.

njega ministra Sumnerjem Wellesom letos 18. avgusta. Welles je tedaj poslaniku znova zatrdil, da mislijo Združene države prisiliti Finsko, naj neha z vojno proti Rusiji, ker predstavlja ta vojna sovražno dejanje zoper Združene države.

Finski listi prinašajo hkratu tudi odgovor finske vlade na to spomenico. Odgovor v glavnem pravi, da sovjetska vlada, ki jo podpirata Anglija in Amerika, ne daje Fincem nobenega poročila za vrnitev vsega ogromnega ozemlja, ne za prenehanje sovražnosti, za kar tudi ne bi mogla poročevati Finski nobena tretja država. Zaradi tega mora Finska nadaljevati z vojno, dokler ne bo dosegla tistih meja, ki ji bodo zagotavljale obranitev miru in jo varovale pred novimi napadi.

Napovedi ameriškega mornariškega ministra o novem redu na svetu

Washington, 13. nov. s. Ameriški mornariški minister Knox je ob odprtju novega pomorskega letalskega oporišča Queseta na Aljaski imel govor, v katerem je sedanjo dobo imenoval »uro velike nevarnosti«. Združene države zdaj dobro vedo, da japonski nastopi kršijo ameriške pravice. Zaradi tega je zdaj udarila ura odločitve.

Glede bodočnosti je Knox zahteval, naj Združene države pokažejo svetu pot s tem, da bodo bodoči mir postavile na naslednje točke:

1. Svobodna izmenjava blaga;
2. Svoboden dostop do surovin. Ti točki morata tvoriti vogelni kamen vsega bodočega sveta.

Velike sile, kakor Združene države in Anglija, ki nadzorujejo velik del zemeljskih bo-

Govorice o enotnem angleško-sovjetskem vojnem poveljstvu

Budimpešta, 13. nov. s. Prišla je novica, da je angleška vlada baje zahtevala od sovjetske vlade, naj se ustanovi enotno angleško-sovjetsko vojaško poveljstvo. Šlo naj bi za to, da pride sovjetska vojska pod angleško vrhovno poveljstvo na Srednjem Vzhodu. Angleško vojaško zastopstvo s takimi predlogi naj bi bilo že odpovalo v Kujbišev. Trdijo tudi, da naj bi bilo angleško vrhovno poveljstvo že povedalo tudi imena ruskih generalov, ki naj bi bili člani skupnega generalnega štaba na Srednjem Vzhodu. Med temi visokimi častniki, ki da so jih določili Angleži, naj bi bil maršal Timošenko, drugi pa nimajo posebne vojaške preteklosti.

V madžarskih vojaških krogih pripominjajo, da ta angleški predlog zgovorno kaže, da angleški generalni štab prav nič ne zaupa sposobnosti sovjetskih generalov.

Navodila za prodajo oblačilnih predmetov in obutve

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, glede na svojo naredbo z dne 7. oktobra 1941-XIX št. 122, na podlagi čl. 8. kr. ukaza z dne 8. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno, da se izdajo navodila za prodajo racioniranih tkanin, oblačilnih predmetov in obutve,

odreja:

1. Počeni do 10. nov. 1941-XX se tekstilno blago, predmeti, izdelani iz tekstilnega blaga ter ostali oblačilni predmeti in obutve vsake vrste, ki so navedeni v priloženi tabeli A, ne bodo mogli prodajati ali oddajati občinstvu brez posebne izkaznice oziroma posebnih nakupnih bonov, glede katerih veljajo naslednja navodila.

2. Proizvajalci ali obrtniki morajo prodajati oziroma oddajati trgovcem, prav tako tudi trgovci trgovcem ali obrtnikom izdelke, ki so navedeni v prednjem členu, po določbah člena 21.

3. Izdelki, navedeni v priloženi tabeli B, niso racionirani in se smejo zato prosto prodajati in kupovati.

4. Osebnostne izkaznice za nakup izdelkov, navedenih v tabeli A, se delijo na 5 vrst:

1. — A. temnorumene barve za moške (od začete 15. leta dalje), 2. — A. vijoličaste barve za ženske (od začete 15. leta dalje), 3. — B. sivozelene barve za dečke (od začete 15. leta dalje), 4. — B. rumenkastobele barve za deklice (od začete 5. do dovršene 14. leta), 5. — C. zelene barve za otroke obojega spola (od 1. do dovršene 4. leta).

Vsaka izkaznica ima tri vrste odrezkov:

a) odrezki, ki so označeni z arabskimi številkami, veljajo za nakup trgovske prejice za nadrobno prodajo (za pletenje in kvačkanje), za nakup vseh vrst tkanin, konfekcije in telesnega perila, konfekcioniranih oblačilnih predmetov iz tekstilnega blaga in obutve. Izkaznice vrste A imajo 120, izkaznice vrste B 96, izkaznice vrste C pa 82 odrezkov;

b) odrezki, ki so označeni z rimskimi številkami, veljajo za nakup tkanin za hišno perilo (posteljno, namizno in toaletno), konfekcioniranega perila za gospodinjstvo, tkanin za pohištvo, preprog in tapet, kovčgov, torb in torbic iz kože in usnja. Teh odrezki veljajo za vsako vrsto izkaznice 30;

c) odrezki, ki so označeni s črkami po abecedi.

Odrezki s črkami od A do F veljajo za nakup prejice za šivanje, vezanje in krpanje.

5. Obične deljive osebnostne izkaznice po predpisih, ki veljajo za razdeljevanje krušnih kart potrošnikom. Od krušnih kart se razlikujejo v naslednjem:

a) da se ne izdajajo za otroke pod 1. letom;

b) da so poimenovalno označene in se dodeljujejo tudi članom stalnega skupnega gospodinjstva oziroma osebam, ki živijo stalno v kakem skupnem gospodinjstvu, v kolikor ta gospodinjstva nimajo svojih zalog oblačilnih predmetov za njih rabo v času, ko so njih gostje ali v njih oskrbi.

Izkaznica pa se ne izda članom skupnega gospodinjstva, ki daje svojim gostom ali osebam v oskrbi potrebna oblačila. Člani takih skupnih gospodinjstev dobijo izkaznico v trenutku, ko zapustijo to skupno gospodinjstvo, medtem ko morajo potrošniki, ki vstopijo v taka gospodinjstva, vrniti svojo izkaznico obični svojega stalnega bivališča.

6. Predpisi, ki veljajo za vrnitev krušnih kart občinam, veljajo v takih primerih tudi za osebnostne izkaznice.

7. Izkaznice, ki so uporabljive v vseh občinah države, so osebne. Niso torej prenosne in niso prenosni niti njihovi odrezki.

Odrezki, ki so od izkaznice že odrezani, niso več veljavni za nabavo racioniranih predmetov. Prodajalec, ki mora zahtevati od potrošnika, da mu predloži izkazno o istovetnosti ali drugo enakovredno listino v smislu naredbe Visokega komisarja z dne 9. oktobra 1941-XIX št. 123, mora sam odrezati od izkaznice toliko odrezkov, kolikor točk odpada na prodani predmet ali predmete iz tabele A.

Dopustno je, da kupi lastnik izkaznice blago tudi za račun svoje rodbine na podlagi izkaznice, ki se glasi na te člane, pri čemer je upoštevati določbe člena 8.

Dovoljeni so tudi nakupi po pismenem naročilu. V tem primeru si mora potrošnik dati pri občini odrezki potrebne odrezke po vrsti in številu in jih poslati prodajalcu s potrdilom občine, da je potrošnik sam odrezal odrezke od izkaznice.

S številkami (arabskimi ali rimskimi) označeni odrezki se morajo odtrgati v vrstnem redu števil.

8. A. Z odrezki, označenimi z arabskimi številkami, se morejo kupiti samo oblačilni predmeti, konfekcija in obutve, ki pripadajo tisti skupini potrošnikov, v katero spada po spolu in starosti lastnik izkaznice, od katere so odrezki.

Poleg tega se smejo ti odrezki uporabiti tudi za nakup tkanin za konfekcijo in za telesno perilo, ki je specialno namenjeno za določeno kategorijo potrošnikov, samo če pripadajo ti odrezki izkaznici te kategorije.

Nasprotno pa se more trgovska prejica za nadrobno prodajo nabaviti z odrezki (z arabsko številkami), katere koli vrste izkaznice.

B. Odrezki, ki so označeni z rimskimi številkami, veljajo za nakup tkanin za hišno perilo in za izdelano hišno perilo, najsi pripadajo kateri koli vrsti izkaznice. Ker spada hišno perilo k družinski opremi, se nekateri predmeti te kategorije, ki imajo večje obmere ali ki dalj trajajo, ne morejo kupiti z eno samo izkaznico, kolikor število ustreznih odrezkov presega število odrezkov (30), ki jih ima vsaka izkaznica. Iz tega sledi, da je za nakup teh predmetov potrebno, da se s hkrati odtrgajo odrezki dveh ali več izkaznic, ki pripadajo članom iste družine.

C. Predmeti, za katere mora prodajalec odvzeti odrezke, označene s črkami po abecedi, se smejo nakupovati z izkaznicami katere koli vrste.

9. Medtem ko ostanejo v veljavi predpisi naredbe Visokega komisarja z dne 9. oktobra 1941-XIX št. 123 o prodaji oblačilnih izdelkov in drugih potrošnih predmetov, mora prodajalec ob prodaji lastniku izkaznice vpisati v prejemnem in oddajnem vpisniku iz čl. 1. naredbe Visokega komisarja z dne 7. oktobra 1941-XIX št. 122 o porazdeljevanju tekstilnih izdelkov, obutve in oblačilnih predmetov med izdatke količino prodanega blaga po kategorijah, ki se določijo, in hraniti odrezke, ki jih je odtrgal od kupčeve izkaznice in uničiti z žigom svoje tvrde.

10. Izkaznica velja do 31. okt. 1942-XXI, ne glede na dan izdaje.

Občinski urad, ki izda izkaznico, s katerim koli datumom, ne sme odtrgati od nje nobenega odrezka ali ga uničiti.

11. A. V vsakem četrtletju veljavnosti izkaznice smejo potrošniki porabiti največ eno tretjino odrezkov z arabskimi številkami. Tako n. pr. smejo lastniki izkaznice vrste A porabiti: a) v prvem četrtletju odrezke od 1 do 40; b) v drugem četrtletju odrezke od 41 do 80; c) v tretjem četrtletju odrezke od 81 do 120

Odrezki, ki se v enem četrtletju ne porabijo, ostanejo veljavni za naslednje oziroma za naslednje četrtletje.

Predmeti, za katerih nakup je potrebnih več ko 40, 82 ali 24 odrezkov po vrsti izkaznice, se izjemoma smejo nakupiti tudi v prvem četrtletju, če potrošnik ni opravil drugih nakupov.

B. Potrošniki smejo porabiti v vsakem četrtletju veljavnost izkaznice samo eno tretjino (ali 10) odrezkov z rimskimi številkami. Odrezki, ki se niso porabili v enem četrtletju, ostanejo veljavni za naslednje oziroma za naslednje četrtletje.

Samo za odeje, za katerih nakup se mora odtrgati več ko 10 odrezkov, nego je zgoraj navedeno.

12. Novorojenec smejo po poroki okr. načelnstva (mestna poglavarstva) na predlog pristojne občine izdati nakupne bone za naslednja oblačila ali potrebno blago zanje:

a) moškim za: 1. površnik ali suknjo, 1 obleko, 1 majo, 2 srajce, 2 para spodnjih hlač, 6 parov nogavic, 6 robcev, 1 par čevljev; b) 1 površnik ali plašč, 2 obleki, 1 majo, 1 predpasnik, 2 srajce, 2 kombinize ali spodnji obleki, 2 para spodnjih hlač, 6 parov nogavic, 6 robcev, 1 par čevljev.

Poleg tega smejo novorojenčici dobiti nakupne bone za naslednje hišno perilo ali za blago za izdelavo hišnega perila:

a) 2 para dvojnih rjuh, b) 4 blazine in 4 prevleke za blazine, c) posteljno dvojno pregrinjalo, d) 1 dvojno odejo, e) 1 dvojno prešito odejo, f) 1 prevleko za dvojno posteljnino, g) 2 prta za šest oseb, h) prtičev, 6 brisač, 6 kuhinjskih brisač.

13. Okrajna načelnstva (mestna poglavarstva) smejo po predlogu pristojne občine izdati na vlogi, opremljeni z dokazilom o bližnjem porodu (nosečnost v 6. mesecu) oziroma o porodu, nakupne bone za naslednje predmete (dodatno k predmetom iz tabele B), potrebne za novorojenčke: 2 blazine, 2 para rjuh za otroško posteljo, 1 prevleko za otroško posteljnino, 1 otroško posteljno pregrinjalo, 1 otroško odejo, 2 brisači.

Namesto za te predmete se smejo boni izdati za blago, potrebno za njih izdelavo.

14. Za oskrbo častnikov oboroženih sil in njim enakih zborov se izdajo posebni predpisi.

15. Visoki komisariat bo izdal nakupne bone za fašistične kroje na prošnjo interesentov, ki jo vidira federalni tajnik.

16. Zbornica za trgov. in industrijo sme izdati na zaprosbo delodajalcev nakupne bone za delovne obleke, lutke, predpasnike in čevlje (ali ustrezno količino blaga) za delavce, ki so pri njih zaposleni v trenutku zaprosbe. Prošnji mora biti priložen imenski spisek delavcev, katerim je namenjena dobava; pri vsakem imenu morata biti navedeni številka njih delavske knjižice in številka oblačilne nakaznice.

17. Zbornica za trgovino in industrijo sme izdati nakupne bone za športne oblačilne predmete, ki se dobivajo z izkaznico, na prošnjo, ki jo overi pokrajinska športna organizacija.

18. Za prodaje tekstilnih izdelkov lastnikom izkaznic v primerih, ki niso upoštevani v prednjih členih, se izdajo posebna navodila.

Izdelki, ki so vezani na izkaznice

I. Oblačilni predmeti za moške in dečke.

(Prvo arabsko število točk velja za moške, drugo za dečke.)

1. Obleke (izvzemši delovne): a) izdelane iz blaga, ki vsebuje volno ali tipizirano volno 50, 25; b) ostale (poletna vrsta) 50, 25. — 2. Jopiči (izvzemši delovne): a) izdelani iz blaga, ki vsebuje volno ali tipizirano volno 40, 22; b) ostali (poletna vrsta) 30, 15. — 3. Telovniki: a) izdelani iz blaga, ki vsebuje volno ali tipizirano volno 10, 5; b) ostali (poletna vrsta) 5, 3. — 4. Hlače (izvzemši delovne): a) izdelane iz blaga, ki vsebuje volno ali tipizirano volno 25, 13; b) ostale (poletna vrsta) 15, 7. — 5. Kratke hlače: a) izdelane iz blaga, ki vsebuje volno ali tipizirano volno 15, 10; b) ostale (poletna vrsta) 8, 5. — 6. Zimske suknje, plašči, površniki (izvzemši površnike iz gabardina) 80, 48. — 7. Dežni plašči in površniki iz gabardina 40, 24. — 8. Dežni plašči iz celofana ali drugih sintetičnih snovi 20, 10. — 9. Srajce, katere koli oblike in za katero koli rabo, razen srajc s kratkimi rokavi 10, 6. — 10. Srajce s kratkimi rokavi 7, 4. — 11. Lutke (delovne halje) 25, 20. — 12. Delovni jopiči 20, 15. — 13. Delovne hlače 10, 7. — 14. Spodnje hlače (ne iz pletenine) 6, 3. — 15. Kopalni plašči 50, 48. — 16. Pižame: a) nočne 20, 15; b) dnevne 30, 24. — 17. Halje: a) iz volne ali tipizirane volne 50, 50; b) ostale 80, 30. — 18. Žepni robci 1, 1. — 19. Ostali robci 3, 3. — 20. Predpasniki 10, 5. — 21. Šali 15, 15. — 22. Šerpe 7, 6. — 23. Kožuh 110, 80.

Pletenine: 1. Maje ali spodnje hlače, težke: a) do 100 g 5, 5; b) od 101—250 g 10, 10; c) nad 250 g 16, 16. — 2. Jopiči, telovniki in druge zunanje pletenine, po kosu težki: a) do 100 g 5, 5; b) od 101—200 g 10, 10; c) od 201—400 g 20, 20; d) nad 400 g 30, 30. — 3. Kopalne obleke 15, 7. — 4. Kopalne hlače 7, 4. — 5. Nogavice, dokolenke in kratke (1 par) 2, 1. — 6. Dolge nogavice (par) 6, 4.

II. Konfekcionirani predmeti za ženske in deklice.

(Prvo arabsko število točk velja za ženske, drugo za deklice.)

1. Kompletna obleka z jopico: a) izdelana iz volnenega blaga ali tipizirane volne 60, 33; b) ostala (poletna vrsta) 30, 16. — 2. Obleka v enem samem kosu: a) izdelana iz volnenega blaga ali tipizirane volne 40, 21; b) ostala (poletna vrsta) 20, 11. — 3. Posamezne jopice: a) izdelane iz volnenega blaga ali tipizirane volne 36, 20; b) ostale (poletna vrsta) 15, 9. — 4. Srajčke 6, 3. — 5. Spodnja krila: a) izdelana iz volnenega blaga ali tipizirane volne 18, 11; b) ostala (poletna vrsta) 10, 5. — 6. Zimske suknje, plašči, površniki (izvzemši površnike iz gabardina): a) izdelani iz volnenega blaga ali tipizirane volne 25, 15; b) ostali (poletna vrsta) 25, 15. — 7. Dežni plašči in površniki iz gabardina 35, 21. — 8. Dežni plašči iz celofana ali drugih sintetičnih snovi 20, 10. — 9. Srajce, katere koli oblike in za katero koli rabo 8, 5. — 10. Spodnje hlače (izvzemši pletene) 3, 2. — 11. Spodnje obleke in kombinize (izvzemši pletene) 8, 5. — 12. Predpasniki 5, 3. — 13. Kopalni plašči 50, 48. — 14. Pižame 15, 12. — 15. Halje: a) iz volne ali tipizirane volne 40, 40; b) ostale (poletna vrsta) 15, 15. — 16. Žepni robci: a) ki merijo ob strani manj ko 25 cm (1 par) 1, 1; b) ostali 1, 1. — 17. Robci, drugi 3, 2. — 18. Šali 15, 15. — 19. Šerpe 6, 4. — 20. Kožuh iz domačih kožubovine za široko uporabo (jagnježi, zajčji, mačji, krčovi): a) jopice 25, 25; b) plašči 40, 40. — 21. Ostali kožuh: a) jopice 60, 60; b) plašči 90, 90.

Pletenine: 1. Maje ali spodnje hlače, težke: a) do 75 g 4, 4; b) od 76 do 200 g 8, 8; c) nad 200 g 12, 12. — 2. Spodnje obleke in kombinize, težke: a) do 125 g 7, 7; b) od 126 do 250 g 12, 12; c) nad 250 g 16, 16. — 3. Pletenine zunanje, po kosu težke:

a) do 100 g 5, 5; b) od 101 do 200 g 10, 10; c) od 201 do 400 g 20, 20; d) nad 400 g 30, 30. — 4. Kopalne obleke 15, 7. — 5. Nogavice in kratke nogavice (1 par) 2, 1. — 6. Športne nogavice (1 par) 6, 4.

III. Konfekcionirani predmeti za otroke.

1. Obleke: a) izdelane iz volnenega blaga ali tipizirane volne 15, b) ostale (poletna vrsta) 7. — 2. Kratke hlače: a) izdelane iz volnenega blaga ali tipizirane volne 3; b) druge (poletna vrsta) 3. — 3. Zimske suknje, površniki, plašči in dežni plašči 15. — 4. Srajce 2. — 5. Spodnje hlače (izvzemši pletene) 2. — 6. Pižame 6. — 7. Žepni robci (1 par) 1. — 8. Predpasniki 2. — 9. Šali in šerpe 4.

Pletenine: 1. Maje, spodnje hlače in kombinize, težke: a) do 50 g 3; b) nad 50 g 6. — 2. Zunanje pletenine, težke po kosu: a) do 75 g 4; b) nad 75 g 8. — 3. Kopalne obleke 3. — 4. Nogavice in polnogavice (2 para) 1. — 5. Dolge nogavice (par) 2.

IV. Konfekcionirano hišno perilo.

1. Odeje za postelje, za potovanja, prešite (razen perne za odejo) in ostale: a) za otroke postelje 20; b) za eno osebo 40; c) za več oseb 75. — 2. Podloge za prešite pernice: a) za otroke postelje 5; b) za eno osebo 10; c) za več ko eno osebo 15. — 3. Posteljna pregrinjala: a) za otroke postelje 10; b) za eno osebo 25; c) za več ko eno osebo 40. — 4. Rjuhe: a) za otroke postelje 9; b) za eno osebo 15; c) za več ko eno osebo 30. — 5. Prti: a) za 6; 45; b) za 12: 90. — 6. Prtiči (servijeti) in namizni prtički 5. — 7. Brisače (za m²) 10. — 8. Kuhinjske brisače 3. — 9. Prevleke za blazine 8.

V. Tkanine in prejice.

volnene ali iz tipizirane volne. 1. Široke do 100 cm in težke po tekočem metru: a) do 200 g 8; b) od 201 do 300 g 10; c) nad 300 g 12. — 2. Široke nad 100 cm in težke po tekočem metru: a) do 400 g 16; b) od 401 do 600 g 20; c) nad 600 g 24. — 3. Ostale tkanine (poletna vrsta): 1. Široke do 100 cm in težke po tekočem metru: a) do 100 g 4; b) nad 100 g 6; c) široke nad 100 cm in težke po tekočem metru: a) do 200 g 8; b) nad 200 g 12. — 3. Podloge (jadrovina, salja, saljeta, kroazé, podloga za rokave in žepa, klot in saten, krep), težki do 60 g po tekočem metru 2. — 4. Tkanine za telesno perilo 3. — 5. Muslim in organdi 2. — 6. Tkanine za dežne plašče in gabardine 12. — Odrezki z rimskimi številkami. 7. Tkanine za hišno perilo: 1. za prte: a) prti za 6 (150 × 180 cm največ) točke ustrezne konfekcije; b) prti za 12 (nad 150 × 180 cm) točke ustrezne konfekcije; c) prtiči (servijeti) točke ustrezne konfekcije; d) namizni prtički, točke ustrezne konfekcije; 2. ostale, široke po tekočem metru: a) do 100 cm 3; b) od 101 do 200 cm 5; c) nad 200 cm 10. — 8. Tkanine za pohištvo in druge neimenovane tkanine (razen v tabeli B naštetih), težke po tekočem metru: a) do 200 g 2; b) od 201 do 500 g 5; c) nad 500 g 10. — 9. Preproge in tapete po m² 5.

Prejice: Odrezki z arabskimi številkami. 1. Trgovska prejica za nadrobno prodajo (za pletenje in kvačkanje) vsakih 100 g 4. — 2. Prejica za šivanje, vezanje in krpanje, vsakih 5 g ali 100 m 1 (*).

VI. Obutve.

1. Netipizirana obutve in obutve z gornjim delom iz kože in podplatom iz usnja (stare zaloge): a) za moške 80; b) za ženske 80; c) za dečke 30; d) za otroke 20. — 2. Tipizirana obutve in druga,

katere gornji del in podplati so izdelani iz kože ali usnja: a) za moške 65; b) za ženske 65; c) za dečke 25; d) za otroke 15. — 3. Obutve z gornjim delom iz tkanin in podplati iz gumija (vključno galose): a) za moške 20; b) za ženske 20; c) za dečke 10; d) za otroke 6. — 4. Domači čevlji (copate), katerih gornji del in podplati so izdelani iz kože ali usnja: a) za moške 25; b) za ženske 25; c) za dečke 15; d) za otroke 10. — 5. Cokle z lesenimi podplati, izvzemši take, ki se prosto prodajajo, 10.

VII. Kovčgi in torbe iz usnja in kože.

(Število točk je označeno na odrezkih z rimskimi številkami.)

1. Ročni kovčgi iz kože ali usnja, dolgi: a) do 70 cm, 10; b) od 71 do 90 cm, 20; c) nad 90 cm, 30. — 2. Veliki kovčgi iz usnja 100. — 3. Torbe za potovanje, torbe za toaletne predmete, aktovke, torbe in torbice za dame iz usnja in kože 2.

Izdelki, ki niso vezani na izkaznice

Mašni plašči, perilo in paramenti za cerkvene obrede.

Oblačila (izdelana za novorojenčke).

Cepice in podbradniki za otroke.

Zalni narokavniki in trakovi.

Cipke, tulci in vezanine (izvzete so vezanine iz tkanine).

Higienski servijeti do največje mere 60 × 60 cm.

Ovratniki, manšete in kravate.

Stezniki.

Nedrci, intimni pasovi in pasovi kakršne koli vrste.

Naramnice, podveze za nogavice, nogavice za krčne žile, kolenske in potnice.

Posamentarije.

Trakovi in trakci v širini pod 20 cm.

Šitniki za nogavice.

Predmeti za ortopedične namene.

Asptične obveze in gaze za zdravilne namene.

Rokavice.

Moški in ženski klobuki, kape in čepice.

Klobučevina za klobuke.

Dežniki in njihove prevleke.

Vsi predmeti drobne galanterije, tkani, pleteni ali zaviti, za okras obleke ali oprave, toda ne širši od 5 cm.

Gumbi, zadrge, kvačke, zaponke in podobno.

Zastavice, zastave, distinkcije.

Platno za zavijanje in za tehnične predmete.

Gumirano platno.

Gumirani izdelki in tkanine za zdravstvene namene.

Umivalniki in kadi iz gumirane tkanine in za kopanje.

Specijalne gumirane tkanine za tipografske in litografske stroje.

Povoženo platno.

Povožene namizne tkanine.

Tkanine in izdelki iz slame, papirja, celofana in iz oblanic.

Imitacije pergamenta in kože za torbarstvo.

Cokle, izdelane celotno iz lesa ali samo z enim navadnim trakom iz kože ali tkanine v srednjem delu, za pritrditev na nogo.

Domači čevlji (copate) in obutve, če ni na njih kože ali usnja ali gumi.

Sportni predmeti (razen čevljev in oblačilnih predmetov).

Rabljeni oblačilni predmeti, ako jih prodajajo tvrde, ki imajo od oblasti za javno varnost dovolilo za tako trgovino.

Likvidacija premoženja kočevskih izseljencev

Navodila o likvidacijskem postopku za terjatve in dolgove nemških izseljencev Ljubljanske pokrajine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za nujno potrebno, da se olajša ureditev zasebnopravnih odnosov ob preselitvi nemških izseljencev Ljubljanske pokrajine na podlagi sporazumov med italijansko in nemško vlado,

odreja:

Čl. 1. Za ureditev terjatev in dolgov nemških izseljencev Ljubljanske pokrajine se ustanavlja pri Visokem komisariatu posebni urad s posebnim odsekom v Kočevju.

Čl. 2. Seznam domačih Nemcev kakor tudi nemških državljanov, katerim se dovoli preselitev, se objavi v vsaki občini in v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Upniki izseljencev, ki sami niso izseljniki, morajo v 14 dneh od te objave prijaviti Pobotnemu uradu svoje terjatve iz kakršnega koli naslova in pri tej izjavi navesti tudi morebitne zastave in druge pravice.

Člen 3. V istem roku in po istih pogojih morajo prijaviti izseljniki temu uradu svoje terjatve proti osebam, ki se ne izselijo a imajo svoje stalno bivališče v Ljubljanski pokrajini.

Člen 4. Pobotni urad sestavi po prejetih izjavah seznam terjatev in odredi, da se uradoma sporoči dolžnikom. Dolžnik mora v 14 dneh od prejemu obvestila iz prednjega odstavka izjaviti uradu, ali priznava ali ne priznava terjatve, vpisane v seznam. Če ugovarja, mora navesti tudi razloge za svoj ugovor in priložiti v izvirniku ali overjenem prepisu listino, ki se mu zde potrebna. Razen tega mora vselej tudi natančno zadovoljiti svoje upnike. Le-ti smejo izjavo vpogledati v pisarni Pobotnega urada.

Člen 5. Če dolžnik priobčeni mu seznam prizna za točnega ali če v roku iz drugega odstavka prednjega člena ne vloži ugovora, izreče urad, da prijavljene terjatve v znesku, navedenem v seznamu, pravno obstoje.

Člen 6. V primeru dolžnikovega ugovora ali ugovora njegovih upnikov zoper način, ki ga je navedel dolžnik za plačilo svojih dolgov, poskusi Pobotni urad doseči mirno ureditev spora, za kar pokliče stranke; te se dajo lahko zastopati po osebi, kateri izdajo za sporni predmet posebno pooblastilo. V pooblastilu mora biti vselej dana pravica, pogoditi se na razsodnike ali skleniti poravnavo.

Člen 7. Urad napoti stranke, če se mu ne posreči mirna ureditev, pred kra

Razno blago zaplenjeno po trgovinah

Mnogi trgovci chsojeni na okrajnem sodišču na denarne kazni

Ljubljana, 13. nov.

Na okrajnem sodišču v sobi št. 28 se razpletajo in končujejo za sedanje naše gospodarsko in poslovnostno življenje zelo značilne in poučne kazenske razprave o prestopkih, za katere vsebujejo primerne, tudi visoke kazni, razni, zadnje mesece od Visokega Komisarja izdani predpisi in ukrepi glede razdelitve in prodaje živinskih in drugih potrebščin, kakor obleke, obutve, pnevmatike, krompirja, maslača itd.

Okrajnemu sodišču je bilo prijavljenih mnogo slaščičarjev, ki niso prijavili pravilno in resnično svojih zalog po stanju 30. septembra o polnoči do določenega prijavnega roka 5. oktobra. Dolžni in obvezani so bili prijaviti vse zaloge sirovin, ki so potrebne za izdelavo različnih slaščic in drugih sladkarij. Slaščičarji so sedaj pozvani na okrajno sodišče pred kazenskega sodnika, da dajo pojasnila o svojem poslovanju in obratovanju; obtoženi so vsi kršitve predpisov v zalozah moka. Tako je bil včeraj pozvan v sobo št. 28 slaščičar, ki vodi neki slaščičarski obrat, ležeč ob glavni in živahni prometni cesti. Kratko je izjavil: »Nisem kriv. Dne 30. septembra mi je v obratu ostalo 20 kg enotne moka slabše vrste, ki sem jo pomedel še iz predalov. Moka je bila nato porabljena v pekarni za posipanje. Nisem smatral za potrebno to majhno količino moka prijavljati Prevodu. S to moko se ni nihče okoristil.«

Razprava je bila preložena, da sodnik prihodnjič zasliši neko pričjo.

Zelo stroga kontrola je bila po ljubljanskih trgovinah o zalozah različnega blaga.

Zaradi kršitve predpisov o zakonito dovoljenem dobičku pri prodaji blaga na drobno je bilo več trgovcev prijavljenih sodišču, ker je kontrola ugotovila prekomerno dobičko celo do 30%. Ova-denosti so bili sodišču trgovci z manufakturnim blagom, z usnjem itd. Zadevni predpisi, izdani od Visokega Komisarja, določajo denarno kazno do 5000 lir in obliko zaplenbo blaga, v skrajno težkih primerih pa še zaporno kazen do 6 mesecev.

Ker so k nabavnim stroškom za blago vračunali previsoke odstopke na račun dobička, je bilo zadnji čas obsojenih že več ljubljanskih trgovcev na denarne kazni po 420 lir in na povprečno po 20 lir. Sodišče pa je hkrati izreklo obliko zaplenbo blaga, katerega vrednost znaša v gotovih primerih od 100.000 do 250.000 lir. Obsojeni trgovci so proti sodbam podali pritožbo na okrajno kot pritožbo sodišču, ki bo naposled izreklo končno veljavno sodbo osebno v vprašanju o zaplenbi blaga.

Zaradi kršitve uredbe z dne 9. sept., izdane od Visokega Komisarja, o pribitku k prodajni ceni na nabavno ceno blaga, je bil neki trgovec z manufakturno obsojen na 420 lir denarne kazni in 200 lir povprečne, hkrati je bila izrečena obliko zaplenba dotičnega blaga.

Trgovec je poleti kupil od neke trdnice za okoli 36.100 lir tkanin. Blago je bilo v treh primerih deloma prodano. Kakor je kontrola finančne straže ugotovila, je bilo to blago prodano pri nadrobni prodaji s pribitkom 26 do 28%. Trgovec je pri kratki razpravi priznal, da je prodajal tkanine po cenah, navedenih v prijavi s ca 25% pribitka na nabavno ceno. Ni zakrivil kršitve predpisov, ker je bil prepričan, da so bile tkanine boljše, zato dražje blago in je cena odgovarjala predloženi kalkulaciji. Delal je v dobri veri.

Obrtno sodišče

Obrtno sodišče obravnava zadnje mesece bistveno in načelno važne spore med delodajalci (obrtniki in podjetji) in pomočniki, odnosno drugimi uslužbenci, ki spadajo pod določila obrtnega zakona. Mnogo mezdnih sporov je zlasti zaradi odpovednega roka, raznih odškodninskih zahtev in naslova odpovedi, zaradi plačila nadurnega dela in posebno zaradi odpravnin uslužbencem, ki so bili skoz dolgo vrsto let zaposleni pri raznih podjetjih.

Četrta knjiga

„Slovenčeve knjižnice“, prelepa zgodovinska povest iz Koroške pred 500 leti

Podkrnoški gospod je izšla!

Povest je spisala Dolores Vieser.
Stane le 5 lir.

Dobite jo po vseh knjigarnah in trafikah.
Naročite se na celotno zbirko „Slov. knjižnice“!

Kupite tretjo knjigo
„Slovenčeve knjižnice“

Deklica s Prisoi - Anže

tiskano na antičnem papirju in vezano v platno. Stane 20 lir.

Obrtno sodišče je do zadnjega poslovalo v II. nadst. sodne palače v traktu okrožnega sodišča ob Miklošičevi cesti.

Te dni pa se je obrtno sodišče preselilo v pritličje, kjer je okrajno sodišče, v sobo št. 45. Kakor doslej, so tam uradne ure za stranke ob sredah in sobotah.

Razdelitev mleka v mestu

Ker je nastopilo občutno pomanjkanje mleka, je Prehranjevalni zavod izdal mlekaricam potrebna navodila za razdelitev mleka. Ker zaenkrat ni mogoče izvesti popolno razdelitev, bo zagotovljeno, da bodo dobivali redno mleko otroci, bolniki in starejši ljudje. Dojenčki do 1 leta bodo prejeli 1 liter dnevno. Otroci od 1. do 7. leta, bolniki in vsi starejši nad 60 let pol litra, otroci od 7 do 10 let pa po četrt litra dnevno. Ostala količina mleka se bo razdelila med druge prijavitelce v mlekarnicah.

Družine, ki zaradi katerega koli razloga ostanejo brez mleka, naj se prijavijo pri najbližji mlekarnici in ni potrebno za to nikakega predhodnega dovoljenja od »Prevoda«.

Športne vesti

Vreme se je precej popravilo in naša igrišča so spet zmožna za igro. SNZ je že odločila, da se bo prvenstveno tekmovanje to nedeljo nadaljevalo. Spored bo isti, kakor je bil določen za praznike vseh svetih. Kateri pari bodo igrali, na katerih igriščih in kdo bo sodil, pa v jutrišnji številki.

V Forliju sta se v nedeljo srečali boksarski reprezentanci Italije in Slovaške. Zmagali so Italijani in to dokaj prepričljivo s 13:1. Edino točko so si Slovaki priborili z dvema neodločenima borbama.

Milansko roketno moštvo je odšlo v Nemčijo, kjer bo nastopilo najprej v Berlinu, potem pa še v nekaterih drugih mestih, med drugim tudi na Dunaju in v Monakovem.

V nedeljo so bile velike kolesarske dirke na dirkališču Vigorelli v Milanu. Na tekmah v parih sta bila prva Coppini in Ricci, ki sta vojila za trdno Legnano in sta dobila 43 točk. Druga sta bila Magagnoli-Leoni, tretja Favalli-Di Benedetti. Četrta Cavanese in Servadei. Proga je bila dolga 120 km in sta prva dva vozila s povprečno brzino 41.105 km na uro.

V državnem prvenstvu vodi v A razredu Roma s 6 točkami. Slede: Milano, Tristina, Atalanta, Fiorentina in Venezia, ki imajo vsi po 4 točke. Liguria, Ambrosiana, Lazio, Torino in Genova po 3 točke. Juventus, Modena in Napoli imajo po 2 točki, eno točko ima potem Livorno, Bologna pa je dozdaj še brez točke.

Rakovnik praznuje 300 letnico obstoja in 40 letnico, odkar so se vanj vselili salezijanci

Ljubljana, 13. novembra.

Salezijanska naselbina na Rakovniku, ki se zadnja desetletja krepko udejstvuje v kulturnem, verskem in socialnem življenju slovenskega ljudstva, slavi letos prav zanimiv jubilej, ki zanima tudi vse druge ljubljance. Letos namreč poteka točno tri sto let, odkar je bil dozdaj rakovniški grad. Prvotni stavbi na Rakovniku še sedaj pravijo »stari grad« in pod obokom nad glavnim vhomom je še danes vidna letnica 1641, ki prča kdaj je bil grad dozdaj.

To graščino opisuje v svoji »Slavi vojvodine Kranjske« tudi Janez Vajkard Valvazor in sicer v enajsti knjigi, kjer opisuje kranjske gradove.

»Samo pol ure od Ljubljane proti Dolenjski strani, to je za dober sprehod, stoji grad Kroiseneck. Kranjec mu Rakovnik pravi. S tem, za znamuje isto, kar Nemece s svojim Kroiseneckom, namreč »rači kote. To ime ima od številnih rakov, ki živijo v mimo tekočem potoku. Nemški Krebs se po kranjsko imenuje rak in Krebseneck Rakovnik. Na Avstrijskem in deloma tudi v drugih okoliških deželah pa pravijo rakom Kroiseneck. Ta grad, ki bi se mu bolj prileglo ime palača ali letoviška hiša, zakaj zdi se, da je narejen zgolj za razvedrilo in zabavo, stoji na malec dvignjenem poboju, od koder je lep razgled po vsem Ljubljanskem barju, tja gor do Vrhnike. Nekateri menijo, da je zavoljo bližnjega barja tukaj okoli nezdruvo, vendar izkušnja kaže drugače.

Ime letovišče ali zabavišče bi se gradu med drugim podalo tudi zato, ker stoji sredi lepih vrtov, zasajenih z dišavimi cveticami in žlahtnim drevjem, na vzpetini za gradom pa se boji prijazen gradič. Obkrožujejo ga zeleni travniki in dobro obdelane njive ter se zrealijo v bližnjih ribnikih ali bazarjih.

Grad je postavil Janez Putsehar (Bučar), učen pravnik in doctor iuris. Mož je bil zelo bogat in ker ni imel nobenega dediča, je porabil svoj denar za zidavo. Pozneje je rad pripovedoval, da ni mogel svojega denarja bolje naložiti, kakor da ga je potrošil za revne delavce. Zidanje in po-

V treh vrstah...

Poedine skupine kadilcev na Štajerskem so se domnele, da en dan v tednu ne bodo kadile in bodo prihranek tobaka oziroma cigaret poslali svojim tovaršim na fronti.

Štajerske vinske gorice so zdaj drugo največje vinorodno področje Nemčije saj merijo 30.000 ha. Na prvem mestu je nižavstveno vinorodno področje, ki meri 41.000 ha.

Na mariborskem gledališkem odru so dozdaj uprizorili štiri dramske in prav toliko opernih predstave. Obisk je bil zadovoljiv. Gledališče uživa veliko podporo države.

Na Štajerskem niso prenosne živilske nakaznice. Dopusne pa so, ko gre za medsebojno nujno pomoč v veliki stiski.

Dravogrski poštni urad so premestili v nove prostore. Dosedanji poštni prostori niso več ustrezali povsem svojemu namenu.

Mariborski komisar je tudi objavil, da bodo uvedene petrolejske nakaznice.

Zadnji četrtak je zdravstvena avtokolona obiskala tudi Zalog pri Ljubljani. Zdravniki so pregledali 826 oseb. Komisija je ugotovila, da so tamkajšnji otroci razmeroma slabo razviti, sicer pa še zadostni zdravi.

V novi guštanski šoli je bilo te dni prvo učiteljsko zborovanje za Mežiško dolino. Ob tej priliki je bilo tudi predavanje o novem nemškem ljudskem redu in o politiki glede tujih narodnosti.

Mariborski politični komisar je izdal poseben proglas, iz katerega je razvidno, da morajo vsi tisti, ki ne uporabljajo svojih motornih vozil, takoj oddati gumije svojih voz. Prav tako morajo oddati gume tudi tisti vozniki, ki imajo kolesa na gumah.

EIAR - Radio Ljubljana

Petek, 14. novembra: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Slovenska glasba. V odmoru napoved časa — 8.15 Poročila — 12.15 Koncert pianista Salerana — 12.40 Koncert tria Prek — 13. Napoved časa in poročila — 13.15 Vojno poročilo — 13.17 Godba Kr. Karabinjerjev — 14. Poročila — 14.15 Ljubljanski radijski orkester — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Orkester Glasbene Matice pod vodstvom L. M. Škerjanca — 19. Pout italijanske 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Komorna glasba — 20. Napoved časa in poročila — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov — 20.45 Simfonijska sezona EIARja: Koncert pod vodstvom La Rosa. V odmoru pogovor v slovenščini — 22.45 Poročila.

Naročite „Slovenčev koledar“!

diranje se je neprestano vrstilo drugo za drugim: kar je sedaj sezidal, je brž dal podreti. Tako je vedno imel dosti dela, dokler je živel. Na ta način se je gradu prijel ime, ki je hkrati »nomen et omen«, zakaj bilo je z njim tako, kakor pove ime: nekaj časa naprej, nekaj časa nazaj, kakor rak, ki leze zdaj naprej, zdaj nazaj. Ta čudoviti graditelj je umrl l. 1654.

Valvazor je dodal svojemu opisu tudi lepo sliko tedanjega Rakovnika, iz katere vidimo, kako razkošno je bil tedaj Rakovnik opremljen.

Dr. Putsehar je imel na gradu lovsko letovišče, kamor je vabil tovariše lovec, kjer so ob jesenskih večerih in lepem razgledu na Krim in Barje pirovali pozno v noč.

L. 1666. je Putsehar dal zgraditi obednico z napisom: Triclinium sed humilium quam Heliogabalus (obednica, toda ponižnejša kakor Heliogabalova).

Za Putseharjem so bili lastniki gradu razni kranjski plemenitiši, kakor grof Attems, bivši avstrijski poslanik v Mantovi Francesco Rigoni, deželni glavar Ivan Seyfried knez Eggenbersten, leta 1680. pa so kupili grad cistercijanci, ki so grad spremenili v tiho bivališče. Poznejši lastnik je bil Peter Petergall, okoli l. 1700 pa so se naselili v grad jezuiti.

Vsak lastnik je na gradu kaj spreminjal in je končno dobil značaj večjega kmečkega posestva ter je ohranil ta značaj vse do prihoda salezijancev.

Salezijanci so prišli v Ljubljano po potresu. Ponujali jim je bil za desko zavetišče med drugim celo ljubljanski Grad, toda take predloge je odklonilo vrhovno predstojništvo v Turinu. Tako so se odločili za Rakovnik. Prišli so sem dne 23. novembra 1901, torej točno pred 40 leti in slavi letos Rakovnik torej dva jubileja.

S tem se je začela za Rakovnik nova doba rasti in razmaha. L. 1902 so salezijanci prizidali enonadstropno poslopje s šolskimi sobami v pritličju in spalnico v prvem nadstropju.

Dne 2. junija 1904 je bil blagoslovljen temeljni kamen za svetlišče Marije Pomočnice, zidanje cerkve pa je le polagoma napredovalo. Leta 1908 se je popolnoma ustavilo ter se pričelo nadaljevati šele l. 1923 ter je bilo dokončano leta 1924. Z novim svetiščem je Rakovnik dobil lice, kakršno ima po večini še danes, ako ga gledamo od spredaj z Dolenjske ceste. Skoraj nobeno leto pa ni minulo, da ne bi kaj prezidali ali dozidali.

L. 1907. so položili temelje za novi del zavoda. Novo, zelo moderno poslopje je bilo dograjeno l. 1909, že l. 1908 pa so sezidali srednji del zavoda, ki stoji pred gradom in veže staro levo krilo s cerkvijo.

L. 1927 je bilo na vzhodnem krilu dozidano gospodarsko poslopje s kuhinjo in stanovanjskimi prostori. L. 1933 so dvignili precejšen prizidek na vzhodnem koncu južnega krila, na tako imenovani rotundi. L. 1935 so na vzhodnem krilu dozidali še lepo in prostorno obednico za 200 gojencev. Lani so novi del poslopja temeljito preuredili in prezidali ter se je vanj vselila gimnazija. Zato so podaljšali zapadno krilo zadaj za cerkvijo. Danes je nova stavba še srečno dograjena, dasi še ni popolnoma opremljena. Vendar so v njej že našle prostor tiskarna, knjigovoznica, knjižarna in nekatere pisarne.

Salezijanci pa še ne mirujejo. Imajo že načrt za novo stavbo za mladinsko zavetišče in zanj že zbirajo denarna sredstva. Ako bodo časi naklonjenosti in sredstva vsaj za začetek zadostna, upajo že prihodnje leto začeti z gradnjo.

Tako stopa Rakovnik ob tristoletnici svojega obstoja in štiridesletnici prihoda salezijancev še v novo razdobje večjega razvoja — v blagor zlasti mladine, ki se tu vzgaja v poštem krščanskem duhu, torej tudi v blagor vsega slovenskega ljudstva.

Izšla je

Družinska pratika za leto 1942.

Dobili jo boste za ceno

L 2'—

v Ljudski knjigarni, v trgovini Ničman in v vseh drugih knjigarnah in mnogih trgovinah v Ljubljani in na deželi.

Ker naklada ni velika, sežite takoj po pratiki sv. Družine.

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 13. novembra: Stanislav I.
Petek, 14. novembra: Jozafat, šk.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Razstava slikarja Maksima Sedeja in kiparja Zdenka Kalina je podaljšana do nedelje. Obisk te visoko kvalitetne umetniške razstave je bil že dozdaj zelo lep. Zamudnikom se na ta način ponuja priložnost, da si ogledajo dela dveh zanimivih predstavnikov moderne slovenske umetnosti.

Društvo zobotehnikov poziva člane, da se udeležijo danes ob pol 4 pogreba tragično preminulega očeta drutvenega tajnika kol. Zlatnerja. — Odbor.

Hubad Samo bo dirigiral prihodnji veliki koncert Glasbene Matice ljubljanske, na katerem bo izvajal pevski zbor Glasbene Matice Sattnerjevo kantato »Jettejeva prisega« in Arničvo »Te Deum« (simfonija). S. Hubad ni ravno nova pojava v našem koncertnem življenju, ponovno je imel v rokah dirigentsko taktirko in prav srečno in uspešno vodil veliki orkester ljubljanske Filharmonije, pa tudi pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske. V ponedeljek bo prvič pred največjim muzikalnim korpusom, ki ga more postaviti Ljubljana, in sicer celotni mešani zbor in popolni simfonični orkester s solisti. Pod njegovim vodstvom bo nastopilo v ponedeljek, 17. t. m. v veliki unionski dvorani 180 izvajalcev, ki bodo izvajali pomembna dela naše slovenske glasbene literature. Od prve do poslednje vaje bo ta koncert delo Sama Hubada, pripravil ga je nad vse vestno in tudi umetniško zrelo, za kar nam jamči njegova glasbena nadarjenost, ki je bila že ponovno dokazana in tudi poudarjena. Na koncert Glasbene Matice opozarjamo. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Četrtek, 13. novembra: »Bošter Andraž«. Red A. Začetek ob 17.30.

Petek, 14. novembra: »Nocoj bomo improvizirali«. Red B. Začetek ob 17.30.

Sobota, 15. novembra: Hamlet. Izven. Znižane cene. Začetek ob 16.30

Opera:

Četrtek, 13. novembra: »Aida«. Red Četrtek. Začetek ob 16.30.

Petek, 14. novembra: Zaključna predstava za Dopolavoro. Začetek ob 17.30.

Sobota, 15. novembra: Grof Luksemburški. Izven. — Začetek ob 17.

Nova operna predstava Dopolavora. V petek, dne 14. novembra ob pol šestih zvečer bo Pokrajinski Dopolavoro spet organiziral v prid obrtnikom in delavcem lirčno predstavo v Operi. Dajali bodo Puccinijevo »Boheme«. Navodila, kako si je treba zagotoviti vstopnico, so povedana v sporedu ki ga je bil Pokrajinski Dopolavoro razposlal vsem predstojnikom uradov in ravnateljem tovarn. Sodeloval bo celokupni umetniški in orkestralni zbor Narodnega opernega gledališča v Ljubljani.

Spremembe voznega reda

Sprememba v prometu potniških vlakov na progah Postumia—Ljubljana, Vrhnika (trg)—Ljubljana in Ljubljana—Zalog.

Dne 16. novembra t. l. stopi v veljavo na progah Postumia Grotte—Ljubljana, Ljubljana—Vrhnika trg in Ljubljana—Zalog nov vozni red.

Po tem novem voznem redu vozijo dnevno redno sledeči vlaki:

1. Proga Postumia Grotte—Ljubljana:				
	vlak št.	odh.		prih.
Potn.	710	Postumia 5.25	Ljubljana	6.55
Potn.	712	> 7.00	>	8.30
Brzi	608	> 8.35	>	9.50
Brzi	704	> 10.52	>	12.00
Potn.	716	> 13.00	>	14.30
Brzi	706	> 16.56	>	18.11
Potn.	718	> 19.50	>	21.20
Potn.	711	Ljubljana 6.20	Postumia	8.03
Brzi	705	> 8.25	>	9.50
Potn.	715	> 12.40	>	14.23
Potn.	717	> 14.55	>	16.40
Brzi	709	> 17.45	>	19.10
Potn.	719	> 18.40	>	20.25
Brzi	607	> 19.50	>	21.10

2. Proga Ljubljana—Vrhnika trg:				
	vlak št.	odh.		prih.
Mešani	8081	Ljubljana 8.13	Vrhnika trg	8.48
>	8083	> 11.15	>	11.50
>	8085	> 14.13	>	14.48
>	8087	> 18.35	>	19.00
>	8082	Vrhnika trg 6.02	Ljubljana	6.40
>	8084	> 9.26	>	10.01
>	8086	> 12.20	>	12.55
>	8088	> 16.45	>	17.20

3. Proga Ljubljana—Zalog:				
	vlak št.	odhod		prihod
Pot.	622	Ljubljana 6.00	Zalog	6.15
Pot.	624	Ljubljana 7.02	Zalog	7.17
Pot.	624b	Ljubljana 8.05	Zalog	8.19
Pot.	626	Ljubljana 10.30	Zalog	10.45
Pot.	628	Ljubljana 12.35	Zalog	12.50
Pot.	630b	Ljubljana 15.20	Zalog	15.35
Pot.	614	Ljubljana 17.33	Zalog	17.44
Pot.	632	Ljubljana 18.43	Zalog	18.58
Pot.	623	Zalog 6.22	Ljubljana	6.37
Pot.	625	Zalog 7.23	Ljubljana	7.38
Pot.	625b	Zalog 8.26	Ljubljana	8.41
Pot.	627	Zalog 10.55	Ljubljana	11.10
Pot.	629	Zalog 13.10	Ljubljana	13.25
Pot.	631b	Zalog 15.47	Ljubljana	16.05
Pot.	633a	Zalog 18.08	Ljubljana	18.23
Pot.	633	Zalog 19.30	Ljubljana	19.45

Omenjamo, da ostane na dolenjskih progah vozni red nespremenjen.

S.A. Distillerie Liquore Strega

La più antica e nota marca italiana di liquori.

Nafotorejša in najslavitejša italijanska znamka likerjev.

DITTA ALBERTI — BENEVENTO

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

169.

Aleš je vzkliknil od veselja ter se ta trenutek prebudil. Žal mu je bilo, da se mu e sanja naprej. Dolgo je premišljeval, kaj neki vse to pomeni. Staršev ni nikoli poznal, pa vendar mu je Peter dal upanje, da še žive. Morda pomenijo prav te sanje kaj dobrega!

170.

Ker ni v Alešovo sobico od nikoder prihajala svetloba, ni nič vedel, ali je zunaj že dan ali ne. Zdelo se mu je pa, da mora biti precej pozno. Ker je tudi že slišal nad sabo korake, je zlezal s postelje ter se počasi jel oblačiti.

171.

Potem je prižgal luč in začel pregledovati vse kote v sobici. Hotel si je krajšati čas. Ko je vzdignil staro skrinjo, ki je na njej sedel prejšnji večer, zagleda pod njo knjižico, v usnje vezano in s svetlim križcem okovano.

»Govoreča« knjiga za slepce

Izum švedskega inženirja, ki je vsaj delno omilil usodo na večno temo obsojenih

Če pomislimo, kako veliki reveži so slepci, bodisi takšni, ki že od rojstva ne vidijo, ali pa tisti, ki so vid izgubili pozneje v življenju, zlasti pa še oni, ki jim je vojna izključila oči in jih pustila v večni temi — potem smo res lahko prepričani, da dela za slepce ni nikdar dovolj. Po zaslugi vedno bolj napredujoče znanosti, ki je med drugim izumila tudi »govorečo« knjigo, pa se zdi, da je usoda slepcev postala vsaj nekoliko manj kruta, kot je sicer.

Ta iznajdba, ki jo je nesrečnim slepcem prinesel norveški inženir Osvald Norgen pred kratkim, je res nekaj nad vse popolnega, dovršenega in je iznajditelja stala več let napornega in vztrajnega dela in nešteti koščični poskusi. Od posebne plošče na kateri je bilo treba točno proučiti in izdelati vsako podrobnost, vsak element, ki iz njega plošča sestoji, pa do najobčutljivejšega traku, na katerem je »govoreča« zvočni val, ter končno do »knjige, ki govori«, je bilo treba rešiti tisoč tehničnih, bolj ali manj zapletenih vprašanj, ki jih tu ni

mogoče vseh naštevati. Toda važno je, da se je ta iznajdba zdaj uresničila in da vse to res ni več samo »poskušanje, če bi šlo«. Dragocen dar je vsem tistim nesrečnejšem, ki so popolnoma ali pa tudi le delno slepi.

Načelo, ki je prineslo uresničenje te nove iznajdbe, temelji na spreminjanju zvočnih tresljajev v mehanske. Glas prehaja preko majhnega mikrofona v notranjost ojačevalca, v katerem se zvočni tresljaji spremenijo v električne. Ti učinkujejo na pola elektromagneta in povzročijo, da se začne tresti zelo občutljiva konica, ki dela odgovarjajoče zareze v trak iz celuloide. Z drugimi besedami, vsak zvočni tresljaj se odtisne na trak in so ti odtisi precej podobni sinusovi krivulji.

Potem je treba, da opravi svoje delo še fotoelektrična celica, ki izvrši obratno delo s tem, da pretvori vsako svetlobno spremembo v električno, ki se preko mikrofona reproducira v obliki znamenj izgovarjave oziroma besed.

Nabodel se je na jeklen drog kot piščanec na raženj, pa je kljub temu ostal živ

Skoraj neverjeten primer se je pripetil zadnjič v Bolorsu, kjer so slovite švedske orožarne. Na nekem tamkajšnjem dvorišču se je igrala skupina delavskih otrok, katerih očetje so zaposleni v omenjeni tovarni orožja. Otroci so se zabavali s tem, da so skakali z okna nekaj metrov globoko na tla. Vprav v trenutku, ko se je eden teh razigranih otrok pognal z okna, je nek delavec slučajno postavil pod oknom pokoncu votel jeklen drog, dolg podrug meter, debel pa kakšna dva centimetra. Otrok je priletel zviška naravnost na konico in se nataknil na drog, ki mu je šel skozi ves trup in mu na desni rami pogledal iz njega. Z drugimi besedami, otrok se je nataknil kot piščanec na raženj, toda kljub bolečinam, ki niso bile majhne, ni niti malo zastokal, kaj šele da bi omedlel, kar pač ne bi bilo nič čudnega.

Delavec, ki ga je ob pogledu na nabodena otroka prevzela groza, je v naglici brž potegnil jekleni drog iz otrokovega telesa, ter ponesrečenca takoj prepehal v bližnjo tovarniško bolnišnico,

kjer so ga zdravniki z vso skrbnostjo pregledali, da bi ugotovili, če je sploh še možna kakšna pomoč. Pregledali so ga na röntgen. Slika je pokazala, da po čudnem naključju prav nobenega življenjsko važnega organa jekleni drog, na katerega se je bil otrok nasadil, ni zadell. Prebodel mu je le konec črevesa, ki pa ga je zdravnik brž zašil. Res čudna, neverjetna sreča v nesreči.

Na svetu je 94 milijonov Anč

Neki Šved, doma iz Stockholma, si je zastavil čudno nalogo, ki prav gotovo tudi ni bila ena najlažjih. Sklenil je ugotoviti, katero je tisto žensko ime, ki je na svetu najbolj priljubljeno in zato tudi najbolj razširjeno. Potrežljivo je zbiral podatke iz vseh krajev sveta in nazadnje svoje težko nalogo le rešil. Ugotovil je, da je na svetu največ žensk z imenom Ana, in sicer nič manj ko 94 milijonov.

Krokodili napadli filmsko odpravo

Poročila, ki so prispela iz Tajke v Zadnji Indiji, pravijo, da je neko švedsko filmsko odpravo, ki se je bila podala pred nekaj meseci pod vodstvom dr. Ingara Harwarda, da bi snela nov kulturni film na nekaterih zapuščenih indijskih otokih, zadela težka nesreča. Ko so se člani te znanstvene odprave peljali s čolnom čez neko vodo, jih je nenadno napadlo kakih sto lačnih krokodilov. V tem trenutku niso mogli in smeli misliti na nič drugega kot na to, kako bi rešili vsaj golo življenje. Morali so pustiti v čolnu vse fotografske potrebščine z vsemi dragocenimi aparati vred in jih gotovo ne bodo nikdar več videli.

Člani odprave so potem tri dni in tri noči bežali čez drn in strn pred krokodili, ki so jih neprestano zasledovali. Šele po treh dneh se je nekim tamkajšnjim domačim lovcem posrečilo s puškami pregnati krvočne vodne zverine in končno le rešiti vse člane te nesrečne filmske odprave vsake nevarnosti. Svojeje namena pa odprava ni mogla doseči, kajti med potjo, kakor rečeno, je izgubila vse svoje fotografske potrebščine in si bo morala nabaviti pač nove, če bo hotela uspešno nadaljevati svoje znanstveno potovanje po indijskih otokih.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Otoček, kjer živi vsaj 4000 vrst ptičev

Srčno dobri pingvini, ki prostovoljno skrbijo za sirote svojega rodu

Švedski baron von Schultz, ki se z vso vneto in ljubeznijo bavi z naravoslovjem in si je kljub temu, da je še precej mlad, že pridobil sloves mednarodnega učenjaka na tem polju, se je pred nedavnim vrnil s svojega dolgega potovanja po Tihiem morju. Po svoji srečni vrnitvi je med drugim pripovedoval tudi o nekem majhnem otoku, ki leži v Tihiem oceanu in na katerem so edini prebivalci ptiči. Teh je tam toliko, kakor nikjer drugod na zemlji.

Meseca aprila 1939 je baron Schultz, po telefonu pravi korenjak, na drugi strani pa tudi precej bogat mož, odpotoval v Auckland, kjer je nameraval pozdraviti svoje živce, ki so mu kljub njegovi atletski postavi nenadno odpovedali. Križaril je vsepoved po tihomorskih vodah, posutih z nešteti koralnimi otoki, kjer je takorekoč

večna pomlad,

ter naložil pri tem mnogo žuželk, nabral školjk in polžev ter drugih živali, ki so na svetu prava redkost, potem pa se je s svojim šotorom, lovsko puško in nekaj živili (dosti jih mu v teh krajih, kjer narava sama poskrbi za vse, ni bilo treba jemati s seboj) ter nekaj drugimi potrebnimi stvarmi podal na mal neobljuden otok, ki pripada skupini Fidži. Tu je nameraval ostati nekaj časa. Kapitanu, s čigar ladjo se je pripeljal na ta otok, je von Schultz naročil, naj ga ne pride iskat prej kot čez sedem ali osem mesecev.

Mladi naravoslovec je tako živel čisto sam na otoku, ki ima komaj sedem štirijskih kilometrov površine. Posebnost tega otoka pa je, da živi na njem toliko ptičev, kot nikjer drugod na svetu,

vsaj na tako majhnem prostoru ne. Baron Schultz je začasa svojega bivanja tod ugotovil

najmanj štiri tisoč različnih vrst ptičev, med katerimi so nekateri nenavadno lepi in silno redki, kakor na primer rajski ptič, morske lastovke, hudourniki, »ptič sv. Petra«, kakor ga italijanski naravoslovci imenujejo in še mnogo, mnogo drugih. Na vsem svetu je znanih do zdaj kakih 11.000 različnih vrst ptičev. Iz tega sledi, da je na omenjenem tihomorskem otočku zbrana kaj pisana družina ptičev, če jih je naravoslovec že začasa svojega kratkotrajnega bivanja tam ugotovil kakih 4.000 vrst. Po njegovih računih, ki seveda ne morejo biti čisto zanesljivi in točni, živi na tem otoku približno pet milijonov ptičev.

Najštevilnejše so med vsemi zastopani cesarski pingvini,

visoki 90 centimetrov. Tak pingvin tehtja tudi do 25 kg. Hranijo se izključno le z ribami. Cesarski pingvini kažejo izredne sposobnosti v plavanju in potapljanju. Valijo stoje in sicer na ta način, da drže edino jajce, ki ga zleže samica, v gumi med trebuhom in krili. Kadar se samica naveliča leči, oziroma je potrebna nekoliko oddiha, pokleče samica, da jo pri tem poslu zamenja. S spretnim gibom samica pri tem preloži jajce v samčovo gubo. Ti zanimivi ptiči se družijo v večje trume in se premikajo, kakor bi bili po vojaško izurjeni. Med njimi vlada prava vojaška discipliniranost. Njihov glas je lahko različen, ali nekaj surov kril ali pa tenek piek, ki »leti skozi ušesa«. Ti ptiči pa imajo tudi izredno dobro srce, kar se najbolj vidi iz tega, da prostovoljno pomagajo vsakemu mladiču, ki je ostal sirota.

DOBRI STARI ČASI

»Že!« je rekel gospod Paolin. Župnik pa, ves potr: »So velike sitnosti!«

Čakali so in čakali, a gospe se niso vrnile. Tedaj je nekdo začel hoditi semintje. Paolin in župnik sta se z rokami na hrbtu počasi bližala mizi z jedili, in začela sta ogledovati rižoto. Župnik je hitro poklical Pasottija, a ta se ni gnil. »Hotel sem vam samo reči,« je začel župnik, le napol zakrivajoč svoje zmagoslavje, »da so v rižu bele gomoljke.«

»Mislim, da ne manjka tudi črnih gomoljik,« je pripomnil grof in zadnji besedi malce poudaril.

II. poglavje.

Na pragu drugega življenja.

»Ničvrednež!« je škripal z zobmi don Franco, ko je stopal po stopnicah, ki so držale v njegovo sobo. »Avstrijski osel!« Znašel se je nad Pasottijem, ker se ni mogel nad staro materjo. In celo s soglasniki iz besede »avstrijski« so mu tako dobro služili, da je trl med zobmi lastno jezo, jo iztiskal in užival njen vonj. Ko je prišel v sobo, se mu je bila jeza že razkadila.

Vrgel se je v naslonjač, nasproti odprtemu oknu. Gledal je na otočno jezero, zavito v popoldansko meglo, in na samotne gore, onkraj jezera. Globoko je vzdihnil. O, kako dobro mu je bilo tu, samemu, kakšen mir, kako čisto drugačen zrak od tistega v salonu, kako ljub zrak, poln njegovih misli, njegove ljubezni! Čutil je silno potrebo, da bi se jim vdal. In mislil so ga takoj prevzele ter mu zapodile iz glave Carabellijevi, Pasottija, babico in neumnega financarja. Mislil? Ne, bila je ena misel, spletena iz ljubezni in razuma, iz bojznosti in radosti, iz toliko sladkih spominov in hkrati iz trepetajočega pričakovanja.

6 Zakaj nekaj slovesnega se je bližalo in v senci te noči naj bi prišla. Franco je pogledal na uro. Bilo je tričetrt na štiri. Še sedem ur. Vstal je in se s prekrižanimi rokami naslonil na polico pri oknu.

Še sedem ur in pričelo se bo zanj novo življenje. Razen prav malo ljudi, ki naj bi se udeležili dogodka, ni vedel niti zrak, da se bo nocoj proti enajstim don Franco Maironi poročil z gospodično Luiso Rigeyev.

Gospa Terezija Rigeyeva, Luisina mati, je nekaj časa odkritostno prosila Franca, naj se vda volji svoje babice matere ter se zdrži obiskov v njeni hiši, naj ne misli več na Luiso. Tej je bilo tudi prav, da se z ozirom na ugled rodbine in čast njene matere pretrgajo vse uradne zveze. Ni pa dvomila o Francovi zvestobi in o tem, da je z njim že za večno zvezana. Franco je tedaj študiral pravo, zase, ne da bi babica za to vedela. Hotel se je posvetiti kakemu poklicu, da bi bil samostojen. Tedaj pa je gospa Terezija po tolikih razburljivih dogodkih zbolela za srčno boleznijo, ki se je koncem avgusta 1851 nenadno poslabašala. Franco ji je pisal in jo prosil, naj mu dovoli, da jo vsaj vidi, če že ne more izpolniti »svoje dolžnosti, da bi ji stal ob strani«. Gospa je mislila, da tega ne sme dovoliti, in fant je bil ves obupan. Povedal ji je, da ima Luiso za svojo nevesto pred Bogom in da bi prej umrl, kakor pa jo pustil. Ker se je uboga gospa čutila dan za dnem slabšo, ker jo je skrbelo, da je hčerkinja bodočnost tako negotova, in ker je tudi videla v fantu trdno voljo, je srčno začela, da bi do poroke če že mora, prišlo čim prej. Z največjo naglico so vse določili s pomočjo župnika iz Castella in brata gospe Rigeyeve, inženirja Ribera iz Orije, ki je bil nastavljen pri e. kr. uradu za javne naprave v Comu. Sklenili so tole: poroka naj bo skrivna; Franco bo ostal pri babici, dokler ne bo ugoden trenutek, da bodo grofici vse priznali. Franco je zaupal na pomoč škofa Benaglia v Lodi, starega prijatelja rodbine. Toda stvar mora biti prej končana. Če bo grofica zvedela in bo še bolj trda, kar je bilo zelo verjetno, se mlada poročena z gospo Terezijo vred nastanita pri stricu, inženirju Riberi v Orii. Ribera je bil samec in je že zdaj

vzdrževal sestrino rodbino, sprejel bo potem še Franca za svojega sina.

Še sedem ur torej.

Z okna je bil razgled na košček vrta, ki se je raztezal med vilo ter jezerom in pristanščem. V prvih časih svoje ljubezni je Franco stal tam, kadar je pričakoval prihod in pristanek čisto določene barčice, iz katere je vselej stopila vitka oseba, lahka kot veter, ki se pa nikdar, nikdar ni ozrla proti oknu. Nekega dne pa je šel potem na vrt, da bi jo srečal. Ona se je malo obotavljala, ali bi izstopila in sprejela pomoč njegove roke — ki je bila čisto odveč. Tu spodaj na vrtu ji je dal prvi cvetja, dišeč cvet mandevilla suaveolens. Tu spodaj se je nekoč precej globoko urezal z nožičem, ko je trgal zanj vrtnico. Ona mu je bila ob tisti priliki s svojimi razburjenjem zanj tako radostno znamenje o svoji ljubezni. Koliko sprehodov z njo in drugimi prijatelji je prišlo potem tam preko po samotnem pobočju Bisnagna, preden je stara mati zvedela, koliko dopoldanskih in popoldanskih izletov je bilo, tja do tiste gostilnice na pobočju hriba Do! S kakšno sladkostjo v srcu se je vračal domov ob spominu na poglede njenih oči in se zapiral v svojo sobo, da bi si jih obnovil in se ob njih opajal! Ti prvi občutki o ljubezni so mu prihajali zdaj v spomin, pa ne drug za drugim, temveč vsi hkrati, vstajali so iz vode in od žalostnih obrežij, na katera so bile vprte njegove oči; in zdelo se je, da se bolj izgublja v senah preteklosti kakor pa v meglah sedanjosti. Zdalj ko je bil tik pred ciljem, je mislil na prve korake z dolge poti, ki ga čaka, na nepričakovane doživljaje; pogled na družiteve, po kateri je tako hrepenel, se mu je zdaj, ko je bil tako blizu uresničenja, zdel čisto drugačen od onega, o katerem ga je sanjal v času mandljevega cvetja in vrtnice, v času izletov po jezeru in planinah. Tedaj zatrdno ni slutil, da se bo vse zgodilo skrivaj, po tolikih težavah in v tolikih stiskah. In vendar, si je mislil zdaj, ako bi poroka bila javna, mirna, z vsemi tistim običajnim uvodom majhnih slavnosti, pogodb, voščil, obiskov, poedin, koliko bolj bi bilo vse to zoprno njegovi ljubezni kakor pa ovire.